

Ο βασιλιάς Ηρώδης

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Θεολογία και Ζωή](#)

Σε διάφορα σημεία της Καινής Διαθήκης συναντούμε το όνομα του βασιλιά Ηρώδη. Πρόκειται για το ίδιο ή για διαφορετικά μεταξύ τους πρόσωπα;

Υπάρχουν στη καινή Διαθήκη τρία πρόσωπα, τα οποία έφεραν το όνομα «Ηρώδης»: ο Ηρώδης ο Μέγας, ο Ηρώδης Αντίπας και ο Ηρώδης Αγρίππας. Ας αρχίσουμε με τον πρώτο και ιστορικά σημαντικότερο από τους τρεις και ας δούμε κατ' αρχάς ποιές ιστορικές πληροφορίες διαθέτουμε σχετικά με το πρόσωπο αυτό.

Ο Ηρώδης ο Μέγας ήταν γιός του Ιδουμαίου άρχοντα Αντιπάτρου ή Αντίπα, του οποίου η παρουσία σημάδεψε τη δύση της δυναστείας των Ασμοναίων. Ποιοί ήταν οι Ασμοναίοι; Οι απόγονοι των τεσσάρων αδελφών Μακκαβαίων, που εξεγέρθηκαν το 165 π.Χ. εναντίον του ελληνιστικού βασιλείου της Συρίας με στόχο την ανεξαρτησία του ιουδαϊκού έθνους. Αυτοί ίδρυσαν μια δυναστεία, βασιλική και ιερατική, που διήρκεσε περίπου εκατό χρόνια και καταλύθηκε από τον Πομπήιο, τον περίφημο Ρωμαίο στρατηγό που κυρίευσε το βασίλειο της Συρίας, στο οποίο υπαγόταν και η Παλαιστίνη, και κατέλαβε τα Ιεροσόλυμα το 63 π.Χ.

Ο Αντίπατρος αναμίχθηκε στις εσωτερικές διαμάχες των Ασμοναίων για την εξουσία πριν από την έλευση του Πομπηίου. Τελικά έγινε από τον Καίσαρα Ρωμαίος πολίτης και διορίστηκε επίτροπος της Ιουδαίας. Στη συνέχεια τοποθέτησε τους δύο γιους του, τον Φασαήλ και τον Ηρώδη, ως στρατηγούς της Ιερουσαλήμ και

της Γαλιλαίας αντίστοιχα.

Όταν οι Πάρθοι το 40 π.Χ. εισβάλλουν στην Παλαιστίνη, ο Φασαήλ αιχμαλωτίζεται και θανατώνεται, ενώ ο Ηρώδης διαφεύγει στη Ρώμη. Εκεί πετυχαίνει να αποσπάσει απόφαση της Συγκλήτου, με την οποία ανακηρύσσεται βασιλιάς της Ιουδαίας, και τίθεται επικεφαλής στρατεύματος με το οποίο επιδιώκει και κατορθώνει τελικά την ανακατάληψη της Παλαιστίνης από τους Πάρθους και την ενθρόνισή του ως βασιλέως το 37 π.Χ.

Ο Ηρώδης ήταν ως ηγέτης ικανότατος, με σπάνια χαρίσματα και διακρινόταν ιδιαίτερα για τη διπλωματική του ευστροφία και την αποφασιστικότητά του. Ήταν σκληρότατος όχι μόνο με τους αποδεδειγμένους εχθρούς του, αλλά ακόμη και με φίλους ή στενούς συγγενείς του. Έτσι έφθασε στο σημείο να φονεύσει την πεθερά του, τη γυναίκα του, αλλά και τρεις γιους του. Υπήρξε δραστήριος ηγεμόνας με ποικίλο έργο, στο οποίο ανήκει και η ανακαίνιση και επέκταση του ναού των Ιεροσολύμων. Ωστόσο μισήθηκε όσο κανείς άλλος από τον ιουδαϊκό λαό, αφού δεν δίστασε να πνίξει στο αίμα οποιαδήποτε εξέγερση ή αντίσταση που έγινε εναντίον του. Τελικά πέθανε το 4 π.Χ. μέσα σε φρικτούς πόνους από κάποια ανίατη ασθένεια.

Από τα ευαγγέλια μαθαίνουμε ότι ο Ηρώδης ο Μέγας βρισκόταν ακόμη στη ζωή, όταν γεννήθηκε ο Κύριος. Η πληροφορία αυτή στηρίζει την επικρατούσα σήμερα άποψη των ειδικών ότι η γέννηση του Χριστού πρέπει να τοποθετηθεί πριν από το έτος, το οποίο ο μοναχός Διονύσιος ο Μικρός όρισε ως έτος γεννήσεως του Χριστού και το οποίο αποτελεί την αφετηρία της χριστιανικής χρονολογήσεως. Ο Ηρώδης διέταξε τους μάγους να του γνωστοποιήσουν την ταυτότητα του γεννηθέντος βασιλέως, έχοντας στην πραγματικότητα σκοπό να τον φονεύσει, αλλά οι μάγοι κατά θεία φώτιση τον απέφυγαν ακολουθώντας άλλη διαδρομή για την επιστροφή τους στην πατρίδα τους.

Ο Ιωσήφ εξάλλου, με προτροπή ενός αγγέλου, οδήγησε την Παναγία και το θείο Βρέφος, για να σωθούν από την οργή του Ηρώδη, στην Αίγυπτο. Αμέσως μετά ο Ηρώδης φόνευσε όλα τα παιδιά της Βηθλεέμ και των περιχώρων της από δύο ετών και κάτω. Ο Ιωσήφ πάλι, φοβούμενος τον Ηρώδη, περίμενε να πληροφορηθεί το θάνατό του, για να πάρει το δρόμο της επιστροφής προς την Παλαιστίνη. Ακόμη και τότε όμως απέφυγε, όπως μας πληροφορεί ο ευαγγελιστής Ματθαίος, την Ιουδαία, την οποία διοικούσε στη θέση του πατέρα του ο Αρχέλαος, και έτσι κατέληξε στη Ναζαρέτ της Γαλιλαίας.

Μετά το θάνατο του Ηρώδη το βασίλειό του μοιράστηκε σε μία εθναρχία και δύο τετραρχίες, που δόθηκαν σε τρεις από τους γιους του. Εθνάρχης Ιουδαίας, Ιδουμαίας και Σαμάρειας ονομάσθηκε ο Αρχέλαος, τετράρχης Γαλιλαίας και

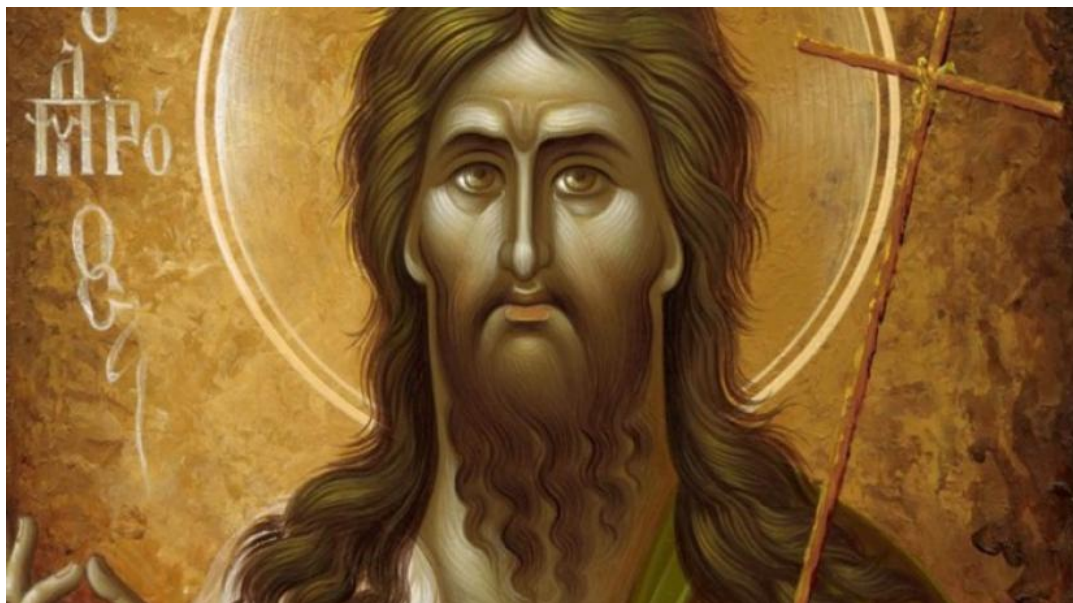
Περαΐας ο Ηρώδης Αντίπας και τετράρχης Γαυλωνίτιδας, Τραχωνίτιδας, Βαταναΐας, Πανειάδας και Ιτουρίας ο Φίλιππος.

Ο Ηρώδης Αντίπας, που αναφέρεται στην Καινή Διαθήκη απλώς ως Ηρώδης, κληρονόμησε τόσο τα διοικητικά χαρίσματα, όσο και τη σκληρότητα του πατέρα του. Ήταν διπλωματικότατος με Ρωμαίους και Ιουδαίους προσπαθώντας πάντοτε να διατηρεί τις ισορροπίες και βέβαια το αξίωμά του. Στην ιδιωτική του ζωή ωστόσο δημιούργησε σκάνδαλα, αφού νυμφεύθηκε την Ηρωδιάδα, τη γυναίκα του αδελφού του Φιλίππου, πράγμα που ρητώς απαγορευόταν από το μωσαϊκό νόμο ως αιμομιξία (σημειωτέον ότι ο γάμος κάποιου Ιουδαίου με τη γυναίκα του αδελφού του επιτρεπόταν μόνο, εφόσον ο αδελφός αυτός είχε πεθάνει, προτού προλάβει να αποκτήσει απογόνους). Εξ αφορμής αυτών των οικογενειακών σκανδάλων διεξήγαγε πόλεμο με τους Ναβαταίους, τον οποίο έχασε.

Γενικά, υπήρξε και αυτός δραστήριος, όπως ο πατέρας του, και σημαντικότερο έργο του θεωρείται η ίδρυση της Τιβεριάδος στις όχθες της λίμνης Γεννησαρέτ, την οποία ονόμασε έτσι προς τιμήν του Καίσαρος Τιβερίου καθιστώντας την πρωτεύουσα της επαρχίας του.

Τελικά, ο Ηρώδης Αντίπας εξορίστηκε από τον Καλιγούλα μαζί με την Ηρωδιάδα στο Λούγδουνο (σημερινή Λυών), όπου και άφησε την τελευταία του πνοή. Ο Ρωμαίος αυτοκράτορας τον τιμώρησε έτσι για τη φιλοδοξία του, αφού καθ' υπαγόρευση της γυναίκας του, του είχε ζητήσει να λάβει τον τίτλο του βασιλέως.

Από την Καινή Διαθήκη έχουμε αρκετές πληροφορίες για τον Ηρώδη Αντίπα. Ο ευαγγελιστής Λουκάς τοποθετεί ρητώς τη διήγηση για τη ζωή και τη δράση του Κυρίου στην περίοδο της τετραρχίας του Αντίπα. Ο Χριστός τον χαρακτηρίζει «αλώπεκα»(αλεπού) προφανώς λόγω της μεγάλης του πονηρίας, ενώ προειδοποιεί τους μαθητές του να προσέχουν από τη ζύμη των Φαρισαίων και του Ηρώδη.

Ο Ηρώδης φαίνεται εξάλλου να εκτιμά ιδιαίτέρως τον Βαπτιστή Ιωάννη. Μάλιστα ο ευαγγελιστής Μάρκος διασώζει την πληροφορία ότι ο τετράρχης ακόμη και μετά τη σύλληψη του Ιωάννη τον επισκεπτόταν στη φυλακή και τον άκουγε «ηδέως» (με ευχαρίστηση), γνωρίζοντας ότι είναι άνδρας δίκαιος και άγιος. Τελικά ωστόσο αναγκάζεται να τον θανατώσει, πραγματοποιώντας την επιθυμία της Ηρωδιάδος. Όταν δε ακούει για τα θαύματα που πραγματοποιεί ο Ιησούς και οι μαθητές του, παρακινούμενος προφανώς από τύψεις, εκφράζει την άποψη ότι ο Ιησούς είναι στην πραγματικότητα ο Ιωάννης ο Βαπτιστής, τον οποίο ο ίδιος είχε αποκεφαλίσει και ο οποίος ανέστη.

Επίσης ο Ηρώδης είχε εκδηλώσει ζωηρό ενδιαφέρον να γνωρίσει προσωπικά τον Ιησού και η επιθυμία του αυτή πραγματοποιείται τελικά το Πάσχα του πάθους, κατά το οποίο ο Πιλάτος παραπέμπει τον Ιησού στην κρίση του Ηρώδη με τη δικαιολογία ότι κατάγεται από την επαρχία του και επομένως υπάγεται στη δικαιοδοσία του. Μάλιστα ο Ηρώδης κατά τη μαρτυρία του ευαγγελιστή Λουκά ήλπιζε να δει και κάποιο θαύμα του Ιησού. Ωστόσο ο Κύριος όχι μόνο δεν θαυματουργήσε, αλλά ούτε καν απάντησε στις ερωτήσεις του, οπότε ο Ηρώδης, αφού τον εξευτέλισε, τον έστειλε πίσω στον Πιλάτο. Με αφορμή το περιστατικό αυτό, σημειώνει ο Λουκάς, αποκαταστάθηκαν οι διαταραγμένες σχέσεις του Πιλάτου με τον Ηρώδη.

Ο τρίτος Ηρώδης που αναφέρεται στην Καινή Διαθήκη, ο επονομαζόμενος Αγρίππας, ήταν εγγονός του Ηρώδη του Μεγάλου και κατάφερε να κερδίσει την εύνοια του Καλιγούλα και να διαδεχθεί αρχικά τον Φίλιππο στη δική του τετραρχία, ενώ λίγο αργότερα του δόθηκε και η τετραρχία του εξορισθέντος Ηρώδη Αντίπα, καθώς και η περιοχή της Ιουδαίας, της Σαμάρειας και της

Ιδουμαίας. Έτσι, για άλλη μια φορά μετά τον Ηρώδη τον Μέγα ένας άλλος Ηρώδης είχε στην επικυριαρχία του σχεδόν ολόκληρη την Παλαιστίνη. Ο Αγρίππας εθεωρείτο ευσεβής Ιουδαίος, συγχρόνως όμως αρεσκόταν στο να προβάλλεται και ως ηγεμόνας ελληνιστικού τύπου. Μετά το θάνατό του η επικράτειά του υπήχθη στην επαρχία της Συρίας, ενώ στο γιό του Αγρίππα τον δεύτερο δόθηκε αργότερα μόνο η περιοχή της τετραρχίας του Φιλίππου.

Ο Ηρώδης Αγρίππας, που επίσης στην Καινή Διαθήκη ονομάζεται απλώς Ηρώδης, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στα πρώτα βήματα της Εκκλησίας, καθώς αποφασίζει, για να παράσχει εκδούλευση στους Ιουδαίους, να διώξει ορισμένα επιφανή μέλη της. Μάλιστα φονεύει τον Ιάκωβο, τον αδελφό του Ιωάννη και υιό του Ζεβεδαίου. Εν συνεχεία φυλακίζει τον Πέτρο, ο οποίος όμως απελευθερώνεται με τη βοήθεια ενός αγγέλου, ενώ ο Ηρώδης πληροφορούμενος τα συμβάντα διατάζει να εκτελεσθούν οι δεσμοφύλακες του. Τελικά ο Ηρώδης κάποια μέρα, ενδεδυμένος με την επίσημη βασιλική στολή και καθισμένος στο θρόνο του, χαρακτηρίζεται από το λαό ως θεός και αμέσως παθαίνει μια ξαφνική αρρώστια προερχόμενη από άγγελο, γεμίζει σκουλήκια και πεθαίνει επί τόπου.

Ο γιος του Αγρίππας ο δεύτερος είναι αυτός που κατά τις Πράξεις ακούει με ενδιαφέρον τη διήγηση της μεταστροφής του Παύλου και αναφωνεί: «Εν ολίγω με πείθεις Χριστιανόν γενέσθαι». Αυτός ονομάζεται στην Καινή Διαθήκη απλώς Αγρίππας.

Πηγή: Χρήστος Κ. Καρακόλης, «Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις». Εκδ. Αποστολική Διακονία, 2002.